



**ΕΥΔΟΚΙΜΗ ΓΗ**

Ενίσχυση Αγροδιατροφικής Εκπαίδευσης





<b>01</b>	<b>ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΥΔΟΚΙΜΗ ΓΗ</b>	<b>04</b>
<b>02</b>	<b>ΠΩΣ ΔΙΑΡΘΡΩΝΕΤΑΙ</b>	<b>05</b>
2.1	Θεωρητική προσέγγιση	05
2.2	Πρακτική εφαρμογή	06
<b>03</b>	<b>ΑΠΟ ΠΟΙΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ ΥΛΟΠΟΙΕΙΤΑΙ</b>	<b>06</b>
<b>04</b>	<b>ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΤΩΝ ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΩΝ</b>	<b>07</b>
<b>05</b>	<b>ΣΕ ΠΟΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΣΤΙΑΖΕΙ</b>	<b>08</b>
5.1	Μελισσοκομία, Παραγωγή & Εκμετάλλευση Μελισσοκομικών Προϊόντων	08
5.1.1	Μελισσοκομία	08
	Περιφερειακές Ενότητες Δράμας και Καβάλας	08
	Περιφερειακή Ενότητα Πέλλας	08
	Περιφερειακές Ενότητες Φλώρινας και Καστοριάς	09
5.1.2	Παραγωγή & Εκμετάλλευση Μελισσοκομικών Προϊόντων	09
5.2	Ελαιοκαλλιέργεια και Δημιουργία Ταυτότητας Προέλευσης	
	Ελαιολάδου/Επιτραπέζιας Ελιάς	10
	Περιφερειακή Ενότητα Έβρου	10
5.3	Καλλιέργεια και Ανάδειξη Αρωματικών και Φαρμακευτικών Φυτών	10
	Περιφερειακή Ενότητα Ροδόπης	11
	Περιφερειακή Ενότητα Θεσσαλονίκης	12
	Περιφερειακή Ενότητα Κοζάνης	12
5.4	Καλλιέργεια Φασολιού	12
	Περιφερειακή Ενότητα Καστοριάς	12
5.5	Καλλιέργεια Καρποφόρων Δέντρων	13
	Περιφερειακές Ενότητες Πέλλας και Κοζάνης	13
5.6	Καλλιέργεια Ζαχαροκάλαμου και Παραγωγή Πετιμέζι	14
	Περιφερειακή Ενότητα Ξάνθης	14
5.7	Δημιουργία Ταυτότητας Προέλευσης Ελληνικών Ποικιλιών Πιπεριάς	15
	Περιφερειακές Ενότητες Πέλλας και Φλώρινας	15
5.8	Εργαλεία Ανάπτυξης της Αιγοπροβατοτροφίας και της Αγελαδοτροφίας	16
	Περιφερειακές Ενότητες Κοζάνης, Φλώρινας, Σερρών και Θεσσαλονίκης	16
5.8.1	Αιγοπροβατοτροφία	16
5.8.2	Αγελαδοτροφία	17
<b>06</b>	<b>ΠΟΙΟ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ</b>	<b>18</b>
<b>07</b>	<b>ΣΥΝΤΟΜΟ ΠΡΟΦΙΛ ΦΟΡΕΩΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ</b>	<b>19</b>

## 01 ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΥΔΟΚΙΜΗ ΓΗ

Το πρόγραμμα **ΕΥΔΟΚΙΜΗ ΓΗ** είναι ένα πρόγραμμα Ενίσχυσης της Αγροδιατροφικής Εκπαίδευσης που υλοποιείται με χρηματοδότηση του Διαδριατικού Αγωγού Φυσικού Αερίου TAP (Αγωγός καλής ενέργειας) στις τρεις περιφέρειες της Βόρειας Ελλάδας από όπου διέρχεται ο αγωγός, στο πλαίσιο των κοινωνικών και περιβαλλοντικών επενδύσεων του έργου σε συνεργασία με το Ίδρυμα Μποδοσάκη. Στο πρόγραμμα μετέχουν ως φορείς υλοποίησης:

- η Αμερικανική Γεωργική Σχολή (ΑΓΣ)
- το Εθνικό Κέντρο Έρευνας & Τεχνολογικής Ανάπτυξης (ΕΚΕΤΑ)

Το πρόγραμμα εξελίσσεται σε δύο επίπεδα: το εκπαιδευτικό/συμβουλευτικό και το βιοτεχνολογικό. Σε ό,τι αφορά το πρώτο σκέλος, οι δράσεις εξατομικευμένης εκπαίδευσης υλοποιούνται από συνεργάτες της ΑΓΣ και απευθύνονται σε παραγωγούς, μικρές επιχειρήσεις και συνεργατικά επιχειρηματικά σχήματα που ενδιαφέρονται να αναδείξουν τα προϊόντα τους. Οι εκπαιδευτικές δράσεις που θα υλοποιηθούν καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων του αγροδιατροφικού τομέα, από τη σπορά μέχρι το μάρκετινγκ και την πώληση ή ακόμη και τις εξαγωγές. Το περιεχόμενο της εκπαίδευσης είναι προσαρμοσμένο στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των προϊόντων και των περιοχών.

Ο δεύτερος άξονας του προγράμματος περιλαμβάνει τη βιοτεχνολογική έρευνα, την οποία αναλαμβάνουν οι επιστημονικοί συνεργάτες του ΕΚΕΤΑ. Στόχος της διαδικασίας αυτής είναι να ταυτοποιηθούν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και οι ιδιότητες των αγροδιατροφικών προϊόντων που έχουν επιλεγεί, ώστε να δημιουργηθεί η γενετική τους «ταυτότητα» και να αναδειχθεί η προστιθέμενη αξία τους, με προοπτική να προωθηθούν τόσο στην εγχώρια όσο και στη διεθνή αγορά. Τα αποτελέσματα των ερευνών θα είναι προσβάσιμα σε όλους τους ενδιαφερόμενους.

Οι άμεσα ωφελούμενοι από το πρόγραμμα υπολογίζονται σε 300 παραγωγούς και 70 μονάδες παραγωγής. Η δυναμική της συγκεκριμένης επενδυτικής πρωτοβουλίας, όμως, ξεπερνά αυτόν τον αριθμό, καθώς θα επιφέρει πολλαπλασιαστικά οφέλη για τους κατοίκους των περιοχών κατά μήκος της όδευσης του TAP συνολικά, και για την τοπική οικονομία γενικότερα: το πρόγραμμα δημιουργεί μια γέφυρα επικοινωνίας και ανταλλαγής γνώσεων μεταξύ παραγωγών και επιστημόνων· αναδεικνύει τα μοναδικά χαρακτηριστικά των προϊόντων· συνδέει την αγροτική παραγωγή με τον τουρισμό, καθώς τα προϊόντα και η μοναδικότητά τους λειτουργούν ως «πρέσβεις» των περιοχών από όπου προέρχονται.

Στο πλαίσιο αυτό, επιδίωξη όλων των συνεργαζόμενων φορέων είναι το συγκεκριμένο έργο να λειτουργήσει ως νέο και καινοτόμο παράδειγμα για την ανάπτυξη της περιφέρειας και του αγροτικού τομέα στην Ελλάδα ευρύτερα – ενός τομέα στον οποίο δραστηριοποιούνται χιλιάδες άνθρωποι.



Με αυτό το σκεπτικό, ο ΤΑΡ επέλεξε να χρηματοδοτήσει τη συγκεκριμένη πρωτοβουλία, στο πλαίσιο του προγράμματος κοινωνικών και περιβαλλοντικών επενδύσεων, συνολικού ύψους €32 εκατομμυρίων, που πραγματοποιεί εθελοντικά στη Βόρεια Ελλάδα. Ένα πρόγραμμα που με την αρωγή του Ιδρύματος Μποδοσάκη – συνεργάτη του ΤΑΡ στην υλοποίηση δράσεων κοινωνικών και περιβαλλοντικών επενδύσεων – στηρίζει βιώσιμες δράσεις οι οποίες καλύπτουν ουσιαστικές ανάγκες των τοπικών κοινοτήτων από όπου διέρχεται ο αγωγός, με έμφαση:

- στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής και την ενίσχυση των μέσων βιοπορισμού για τους κατοίκους των περιοχών κατά μήκος της όδευσης του αγωγού·
- στην καλλιέργεια δεξιοτήτων και ικανοτήτων μέσω εκπαίδευσης και επιμόρφωσης·
- στη βελτίωση της περιβαλλοντικής διαχείρισης.

## 02 ΠΩΣ ΔΙΑΡΘΡΩΝΕΤΑΙ

Το πρόγραμμα Ενίσχυσης Αγροδιατροφικής Εκπαίδευσης **ΕΥΔΟΚΙΜΗ ΓΗ** συνδυάζει τη θεωρία με την πρακτική και αποσκοπεί στην ολοκληρωμένη προσέγγιση και κατάρτιση των συμμετεχόντων σε θέματα σχετικά με την καλλιέργεια, μεταποίηση και εμπορία των προϊόντων στα οποία εστιάζει.

### 2.1 Θεωρητική προσέγγιση

Στο θεωρητικό σκέλος της εκπαίδευσης αναλύονται πλήρως οι τεχνικές καλλιέργειας κάθε προϊόντος και παρουσιάζονται οι ορθές και βέλτιστες γεωργικές πρακτικές που ενσωματώνουν τις πιο πρόσφατες εξελίξεις στο χώρο. Η προσέγγιση είναι ολοκληρωμένη και περιλαμβάνει ξεχωριστές ενότητες μαθημάτων για κάθε στάδιο της διαδικασίας:

- διαχείριση εδάφους, πολλαπλασιαστικού και γενετικού υλικού·
- θρέψη και λίπανση των καλλιεργειών·
- φυτοπροστασία·
- συγκομιδή και μετασυλλεκτικοί χειρισμοί·
- τεχνικές βιολογικής καλλιέργειας·
- εργαλεία και μηχανολογικός εξοπλισμός.

## 2.2 Πρακτική εφαρμογή

Τη θεωρητική κατάρτιση ακολουθεί η πρακτική εφαρμογή, με τους επιστημονικούς συνεργάτες του προγράμματος (Γραφείο Διαχείρισης Στρατηγικών Προγραμμάτων της ΑΓΣ) να παρακολουθούν στενά και να συμβουλεύουν τους παραγωγούς επί μία ολόκληρη καλλιεργητική/γεωργική/κτηνοτροφική περίοδο, ώστε να οργανώσουν και να αναπτύξουν περαιτέρω την παραγωγή τους. Κατά τη διάρκεια της περιόδου αυτής, οι ωφελούμενοι θα κληθούν να εφαρμόσουν τις γνώσεις τους στην πράξη, να εκμεταλλευθούν τις δυνατότητες που θα τους παρουσιαστούν και να αντιμετωπίσουν με επιτυχία τυχόν προκλήσεις.

Στο τέλος του εκπαιδευτικού προγράμματος, οι συμμετέχοντες και συμμετέχουσες θα έχουν αποκτήσει τις απαραίτητες γνώσεις και τη σχετική πρακτική εμπειρία για να ασχοληθούν επαγγελματικά με τον κλάδο.

Οι ωφελούμενοι θα μάθουν πώς να αξιοποιούν τις ιδιαίτερες εδαφοκλιματικές συνθήκες της περιοχής τους ώστε να δημιουργήσουν μία αλυσίδα αξίας στην ευρύτερη περιοχή, βελτιώνοντας το ακαθάριστο εισόδημα και αυξάνοντας το βιοτικό επίπεδο του πληθυσμού. Παράλληλα, θα μπορέσει να αναπτυχθεί και η συνοδευτική εφοδιαστική αλυσίδα για να διατεθούν τα παραχθέντα προϊόντα, όπως νέα συσκευαστήρια και νέες εμπορικές επιχειρήσεις, με αποτέλεσμα τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας στον εκάστοτε κλάδο.

## 03 ΑΠΟ ΠΟΙΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ ΥΛΟΠΟΙΕΙΤΑΙ

- ✓ τον Διαδριατικό Αγωγό Φυσικού Αερίου (TAP AG) – χρηματοδότη



- ✓ το Ίδρυμα Μποδοσάκη – διαχειριστή του προγράμματος



- ✓ την Αμερικανική Γεωργική Σχολή – φορέα υλοποίησης του προγράμματος



- ✓ το Ινστιτούτο Εφαρμοσμένων Βιοεπιστημών (INEB) του Εθνικού Κέντρου Έρευνας & Τεχνολογικής Ανάπτυξης (ΕΚΕΤΑ) – φορέα υλοποίησης του προγράμματος





## 04 ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΤΩΝ ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΩΝ

Άμεσα ωφελούμενοι από το πρόγραμμα είναι γεωργοί και κτηνοτρόφοι, μικρές επιχειρήσεις και συνεργατικά επιχειρηματικά σχήματα που δραστηριοποιούνται στους τομείς της παραγωγής, της μεταποίησης και των εξαγωγών στις περιοχές από όπου διέρχεται ο ΤΑΡ και υλοποιείται η επενδυτική αυτή πρωτοβουλία.

Οι ωφελούμενοι επιλέγονται από τους συνεργάτες του προγράμματος, την Αμερικανική Γεωργική Σχολή, το ΕΚΕΤΑ, και τους κατά τόπους υπεύθυνους τοπικών κοινωνιών (CLOs) του ΤΑΡ – με γνώμονα τη βαθιά επιστημονική γνώση και την εμπειρία των φορέων στο χώρο και με βάση συγκεκριμένα κριτήρια που τέθηκαν για τη βέλτιστη δυνατή εφαρμογή, ανταπόκριση και επιτυχία της πρωτοβουλίας. Αυτά είναι η επαγγελματική, οικογενειακή και κοινωνικο-οικονομική κατάσταση των ενδιαφερομένων (το κατά πόσο, δηλαδή, θα επωφεληθούν οι ίδιοι από το πρόγραμμα με βάση τις υφιστάμενες συνθήκες ζωής τους), η γνώση και εμπειρία που διαθέτουν στον τομέα όπου δραστηριοποιούνται, και η πρόθεσή τους να αξιοποιήσουν τα εργαλεία που θα τους προσφερθούν στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας για να προχωρήσουν σε καινοτομίες στη δουλειά τους. Αξιολογούνται, επίσης, τυχόν πιστοποιητικά που οι υποψήφιοι διαθέτουν, όπως και η καταγραφή τους στα εθνικά μητρώα.

Η διαδικασία της επιλογής περιλαμβάνει δύο στάδια. Αρχικά, αξιολογούνται από την ομάδα διαχείρισης έργου της ΑΓΣ οι αιτήσεις που υποβάλλουν οι ενδιαφερόμενοι μετά την ανακοίνωση έναρξης του προγράμματος και των κριτηρίων συμμετοχής σε αυτό. Στο πλαίσιο αυτό, γίνονται αποδεκτές όσες αιτήσεις πληρούν κατά ελάχιστον το 60% των γενικών κριτηρίων, εφόσον βέβαια εμπίπτουν στους βασικούς άξονες εφαρμογής του έργου – όπως π.χ. τη γεωγραφική περιοχή που περιορίζεται στις τρεις περιφέρειες της Βόρειας Ελλάδας από όπου διέρχεται ο αγωγός.

Στο δεύτερο στάδιο, οι εναπομείνουσες αιτήσεις εξετάζονται από πενταμελή επιτροπή της ΑΓΣ, αποτελούμενη από τρία μέλη της ομάδας διαχείρισης έργου και δύο μέλη του προσωπικού που δεν σχετίζονται με το έργο.

## 05 ΣΕ ΠΟΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΣΤΙΑΖΕΙ

Το πρόγραμμα εστιάζει σε προϊόντα που παράγονται στη γεωγραφική περιοχή από όπου διέρχεται ο αγωγός ΤΑΡ και στις κοινότητες που επηρεάζονται από την κατασκευή του Έργου στις τρεις περιφέρειες της Βόρειας Ελλάδας: Ανατολική Μακεδονία και Θράκη, Κεντρική Μακεδονία και Δυτική Μακεδονία.

Τα προϊόντα αυτά επιλέχθηκαν ώστε να διαθέτουν αναγνωρισμένο συγκριτικό πλεονέκτημα και δυναμική, για να μπορέσει η ανάδειξή τους να συνεισφέρει ουσιαστικά τόσο στην τοπική οικονομία, όσο και στη μικρο-οικονομία του αγρότη ή του συνεταιρισμού που ασχολείται με αυτά.

### 5.1 Μελισσοκομία, Παραγωγή & Εκμετάλλευση Μελισσοκομικών Προϊόντων

#### 5.1.1 Μελισσοκομία

Η μελισσοκομία είναι ένας παραγωγικός κλάδος στον οποίο μπορεί κανείς να ξεκινήσει με πολύ μικρό κεφάλαιο και χωρίς απαραίτητα να διαθέτει γεωργική γη. Για τους λόγους αυτούς η ενασχόληση με τη μελισσοκομία στη χώρα μας αποτελεί εναλλακτική λύση ενίσχυσης του γεωργικού εισοδήματος. Το ελληνικό μέλι είναι υψηλής ποιότητας, με ιστορία και φήμη χιλιάδων χρόνων. Αναγνωρίζεται παγκοσμίως και έχει γνωρίσει την καταξίωση στις διεθνείς αγορές, αφού η Ελλάδα διαθέτει ιδανικό κλίμα για μελισσοκομική δραστηριότητα πολλούς μήνες το χρόνο, αλλά και τεράστια βιοποικιλότητα για την παραγωγή διαφορετικών ποικιλιών μελιού.

Οι περιοχές που επιλέχθηκαν για να υλοποιηθεί το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα έχουν χαρακτηριστικά που συμβάλλουν στην ανάπτυξη της μελισσοκομίας, με τη συγκεκριμένη δραστηριότητα είτε να υφίσταται ήδη τοπικά είτε να αναπτύσσεται.

#### Περιφερειακές Ενότητες Δράμας και Καβάλας

Στην ευρύτερη περιοχή της Δράμας και της Καβάλας η μελισσοκομία γνωρίζει μεγάλη ανάπτυξη, καθώς το δασικό περιβάλλον προσφέρει μοναδικής ποιότητας «τροφή» για την παραγωγή δασικού μελιού ποικίλης ανθοφορίας. Επίσης, στην περιοχή δραστηριοποιούνται άνθρωποι με καινοτόμες ιδέες και εξαιρετική παραγωγή. Χαρακτηριστικό παράδειγμα ο Ηλίας Καλαϊτζίδης, μελισσοκόμος της Δράμας, που το 2015 βραβεύτηκε ως «Έλληνας αγρότης της χρονιάς» χάρη στις καινοτόμες πρακτικές που εφαρμόζει στην καλλιέργεια και εκμετάλλευση των μελισσιών του.

#### Περιφερειακή Ενότητα Πέλλας

Στην περιοχή της Πέλλας, η μελισσοκομία έχει δυναμική παρουσία, ενώ στις κοντινές δασικές εκτάσεις φύεται τοπικά και το παλιούρι. Πρόκειται για ένα φυτό γνωστό για τις φαρμακευτικές του ιδιότητες, το οποίο προσφέρει μοναδικής ποιότητας «τροφή» για την παραγωγή ανθόμελου και την εαρινή ανάπτυξη των μελισσοσμηγνών.





### Περιφερειακές Ενότητες Φλώρινας και Καστοριάς

Στην ευρύτερη περιοχή της Φλώρινας και της Καστοριάς, η ενασχόληση με τη μελισσοκομία είναι εκτεταμένη. Ταυτόχρονα, υπάρχουν ευνοϊκές συνθήκες και για τη βιολογική μελισσοκομία, χάρη στη μεγάλη ποικιλία αγριολούλουδων, δέντρων, βοτάνων και αρωματικών φυτών που τα μελίσσια βρίσκουν σε μεγάλη αφθονία στα βουνά της περιοχής.

5.12

### Παραγωγή & Εκμετάλλευση Μελισσοκομικών Προϊόντων

Εκτός από το μέλι, υπάρχουν και άλλα μελισσοκομικά προϊόντα, των οποίων η παραγωγή και εκμετάλλευση παρουσιάζει ιδιαίτερο οικονομικό ενδιαφέρον, όπως ο βασιλικός πολτός και η γύρη, η πρόπολη και το κερι. Τα προϊόντα αυτά μπορούν να αξιοποιηθούν για την παραγωγή φαρμακευτικών και καλλυντικώνσκευασμάτων, καθώς και προϊόντων διατροφής. Η μελισσοκομία μπορεί, επίσης, να λειτουργήσει ως δραστηριότητα αναψυχής για τους επισκέπτες της περιοχής, οι οποίοι αναζητούν μία πιο πλούσια τουριστική εμπειρία.

Απαραίτητη προϋπόθεση για την ενασχόληση με τη μελισσοκομία, πόσω δε μάλλον για την ουσιαστική δραστηριοποίηση στο χώρο, είναι η εξειδικευμένη και συνεχής κατάρτιση. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα που έχει σχεδιαστεί, δίνει τη δυνατότητα στους κατοίκους των περιοχών που έχουν επιλεγεί να αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις για την ενασχόλησή τους με τη μελισσοκομία. Σε αυτές συμπεριλαμβάνεται η βιολογία και η διατροφή της μέλισσας, απαραίτητοι χειρισμοί των μελισσιών κατά τη διάρκεια του έτους και τρόποι αντιμετώπισης ασθενειών και άλλων προκλήσεων.

Ταυτόχρονα, ενεργοί μελισσοκόμοι μπορούν να εμπλουτίσουν τις υπάρχουσες γνώσεις τους με θεωρητικά και πρακτικά μαθήματα. Παράλληλα, εκπρόσωποι επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον κλάδο του τουρισμού θα μάθουν πώς μπορούν να ενσωματώσουν στις υπηρεσίες που προσφέρουν δραστηριότητες σχετικές με τη μελισσοκομία και τα προϊόντα μέλισσας.

Στόχος της δράσης είναι μέσω του προγράμματος:

- να προστεθεί νέα πηγή συμπληρωματικού εισοδήματος για τους παραγωγούς·
- να προστατευθεί και να αναδειχθεί το φυσικό περιβάλλον και η πολιτιστική κληρονομιά των περιοχών·
- να διασφαλιστεί η ποιότητα του προϊόντος που παράγεται και να αποκτήσει προστιθέμενη αξία·
- να εμπλουτιστεί το τουριστικό προϊόν, με την συνεργασία των σχετικών επιχειρήσεων, αποφέροντας συνολικά οφέλη για τις τοπικές οικονομίες.

## 5.2 Ελαιοκαλλιέργεια και Δημιουργία Ταυτότητας Προέλευσης Ελαιολάδου/Επιτραπέζιας Ελιάς

### Περιφερειακή Ενότητα Έβρου

Η Ελλάδα είναι τρίτη χώρα παγκοσμίως στην παραγωγή ελαιολάδου και πέμπτη στην παραγωγή επιτραπέζιας ελιάς. Η υψηλή ζήτηση του προϊόντος, ωστόσο, έχει οδηγήσει σε κρούσματα νοθείας με άλλα φυτικά έλαια χαμηλότερου κόστους και κακής ποιότητας.

Για την αντιμετώπιση του φαινομένου αυτού είναι απαραίτητο να γίνει χαρακτηρισμός του προϊόντος σε επίπεδο καρπού και ελαίου, τόσο σε γενετικό όσο και βιοχημικό επίπεδο. Το έργο αυτό αναλαμβάνει το Ινστιτούτο Εφαρμοσμένων Βιοεπιστημών (INEB) του ΕΚΕΤΑ. Η προστασία και ιχνηλασιμότητα του προϊόντος θα ισχυροποιήσει την παρουσία της ελληνικής ελιάς και του ελαιολάδου στην παγκόσμια αγορά, δίνοντας έμφαση στη μοναδικότητα, την αυθεντικότητα και την ποιότητα των προϊόντων αυτών.

Χάρη στη γεωγραφική στόχευση του προγράμματος **ΕΥΔΟΚΙΜΗ ΓΗ**, η δράση των επιστημόνων θα επιτρέψει την ανάδειξη μιας ξεχωριστής ποικιλίας ελιάς, η οποία καλλιεργείται στην περιοχή του Έβρου. Πρόκειται για την Ελιά Μάκρης, η οποία αποδίδει ελαιόλαδο εξαιρετικής ποιότητας. Λόγω, όμως, της μικρής εξάπλωσης της ελαιοκαλλιέργειας στην ευρύτερη περιοχή και της απόστασης από μεγάλες και γνωστές ελαιοπαραγωγικές ζώνες, η συγκεκριμένη γεωργική δραστηριότητα δεν αναπτύχθηκε ούτε και αναδείχθηκε με βάση τις δυνατότητες και τη δυναμική της. Αυτό είχε ως συνέπεια οι ασχολούμενοι στον τομέα να μην αναπτύξουν τις σχετικές δεξιότητες άλλων ελαιοπαραγωγικών περιοχών της χώρας (Κρήτη, Πελοπόννησος, Χαλκιδική, Λέσβος).

Με τις κατάλληλες κινήσεις, ο Έβρος μπορεί να αναδείξει την καλλιέργεια του συγκεκριμένου προϊόντος και οι κάτοικοι της περιοχής να απολαύσουν την προστιθέμενη αξία που μπορεί να παραχθεί στον τόπο τους από την παραγωγή της δικής τους ελιάς.

## 5.3 Καλλιέργεια και Ανάδειξη Αρωματικών και Φαρμακευτικών Φυτών

Η ευεργετική δράση των αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών στον άνθρωπο είναι γνωστή από την αρχαιότητα. Οι ξεχωριστές ιδιότητές τους οφείλονται στις χημικές ενώσεις/μεταβολίτες που παράγονται από το ίδιο το φυτό και μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την παραγωγή προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας.

Για να αποδώσει οικονομικά η καλλιέργεια και εμπορική αξιοποίηση των φυτών αυτών, όμως, θα πρέπει να εξασφαλιστεί η σταθερή παραγωγή και ποιότητα των παραγόμενων προϊόντων – στόχος στον οποίο μπορεί να συμβάλει η σύγχρονη έρευνα και τεχνολογία με:





- την επιλογή συγκεκριμένων φυτικών κλώνων με επιθυμητά χαρακτηριστικά (υψηλή στρεμματική απόδοση, συγκεκριμένο φαινότυπο και χημειότυπο)·
- την εφαρμογή καινοτόμων μεθόδων/τεχνικών καλλιέργειας·
- το χαρακτηρισμό του τελικού προϊόντος, ώστε να έχει σταθερές ιδιότητες και υψηλή ποιότητα.

Το INEB θα εφαρμόσει καινοτόμες τεχνικές και μεθόδους από τα πεδία της γενετικής, της βιοχημείας και μοριακής βιολογίας, ώστε να αξιολογήσει αρχικά τις υπάρχουσες ποικιλίες φυτών. Στη συνέχεια, θα προχωρήσει στην αποτίμηση και αξιοποίηση της γενετικής βιοποικιλότητας, ώστε να αναπτυχθούν νέες ελίτ ποικιλίες που θα είναι πλήρως γενετικά πιστοποιημένες και υψηλής απόδοσης.

Ο χαρακτηρισμός των ποικιλιών θα γίνει σε γενετικό και βιοχημικό επίπεδο για την εύρεση των κατάλληλων δεικτών που θα χαρακτηρίζουν πλήρως την ποικιλία και θα αποτελούν την «ταυτότητά» της.

Σκοπός της προσπάθειας είναι η βιώσιμη ανάπτυξη της παραγωγής και η δημιουργία ενός πλήρως πιστοποιημένου ελληνικού brand, από το σπόρο μέχρι το τελικό προϊόν, που θα ενισχύσει το ελληνικό αγροτικό εισόδημα και την ανταγωνιστικότητα στον τομέα των αρωματικών φυτών – σε εθνικό, καθώς και σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Η Αμερικάνικη Γεωργική Σχολή, μέσα από συστηματική προσέγγιση, θα εξειδικεύσει και θα εμβαθύνει τη διδασκαλία που αφορά στις επιμέρους διαδικασίες της καλλιέργειας. Μετά το πέρας του προγράμματος, οι εκπαιδευόμενοι θα είναι σε θέση να αναβαθμίσουν το επίπεδο επαγγελματικής εφαρμογής των επιμέρους καλλιεργητικών εργασιών και την παρεχόμενη φροντίδα στα φυτά, αυξάνοντας τις προσδοκίες τόσο ως προς την ποσότητα, όσο και ως προς την ποιότητα των παραγόμενων προϊόντων.

### **Περιφερειακή Ενότητα Ροδόπης**

Στην περιοχή που εκτείνεται νοτιώς της οροσειράς της Ροδόπης (Κομοτηνή) έχει αναπτυχθεί η καλλιέργεια των αρωματικών φυτών, με κυρίαρχο είδος το τσάι του βουνού (σιδερίτης). Βασικό ρόλο στη δημιουργία αυτού του νέου αναπτυξιακού κλάδου έπαιξε η απορρόφηση της παραγόμενης ποσότητας από την τοπική βιομηχανία. Εξάλλου, η τοπογραφία της περιοχής και ο κατακερματισμένος των υφιστάμενων κλήρων δύσκολα θα μπορούσε να υποστηρίξει άλλες βιώσιμες καλλιέργειες.

Σταδιακά, το τσάι του βουνού στην περιοχή αντικατέστησε τη φθίνουσα καλλιέργεια του καπνού. Κοινό στοιχείο και στα δύο αυτά προϊόντα, το οποίο μάλιστα έπαιξε ρόλο στην ομαλή μετάβαση από το ένα στο άλλο, είναι η χειρωνακτική καλλιέργεια χωρίς τη χρήση εξειδικευμένων μηχανημάτων – άρα χωρίς επενδύσεις σε ακριβό εξοπλισμό. Ένα γεγονός που επίσης συνέβαλε στο να επιλεγεί και να στηριχθεί η εν λόγω καλλιέργεια στη συγκεκριμένη περιοχή.



### Περιφερειακή Ενότητα Θεσσαλονίκης

Η περιοχή της ορεινής Θεσσαλονίκης έχει, επίσης, αναπτύξει την καλλιέργεια των αρωματικών φυτών, με κύριο καλλιεργούμενο είδος την ελληνική ρίγανη. Οι εκτάσεις μάλιστα που χρησιμοποιούνται είναι μεγάλες λόγω του γεωμορφολογικού αναγλύφου της περιοχής, η οποία δεν προσφέρεται για πολλές εναλλακτικές καλλιέργειες, αλλά και επειδή οι ασχολούμενοι με τον κλάδο έχουν ήδη βρει αγορές για τη διάθεση των παραγόμενων προϊόντων τους.

Οι συνθήκες της περιοχής ευνοούν την καλλιέργεια και άλλων αρωματικών φυτών πλην της ρίγανης, ώστε να επεκταθεί η υπάρχουσα δραστηριότητα. Παράλληλα, μπορούν να σημειωθούν σημαντικές βελτιώσεις – τόσο στις εφαρμοζόμενες καλλιεργητικές πρακτικές όσο και στην εμπορική εκμετάλλευσή τους.

### Περιφερειακή Ενότητα Κοζάνης

Στην περιοχή της Κοζάνης, τα αρωματικά φυτά έχουν γνωρίσει μεγάλη ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια. Από τα καλλιεργούμενα είδη ξεχωρίζουν η δαμασκηνή τριανταφυλλιά, η λεβάντα και το τσάι του βουνού (σιδερίτης). Η περιοχή χαρακτηρίζεται από το ηπειρωτικό ψυχρό κλίμα της και είναι ιδανική για την καλλιέργεια αρωματικών φυτών.

Οι παραγωγοί στην Κοζάνη δραστηριοποιούνται είτε μεμονωμένα, είτε σε συνεργασία με επιχειρήσεις της περιοχής σε συμβολιακά σχήματα, είτε ως συνεργαζόμενα μέλη συνεταιρισμών. Η διεξαγωγή του εκπαιδευτικού προγράμματος στην περιοχή, κατά συνέπεια, θα αυξήσει ακόμη περισσότερο τη δραστηριότητά τους και θα μεγιστοποιήσει τις ευκαιρίες τους.

## 5.4 Καλλιέργεια Φασολιού

### Περιφερειακή Ενότητα Καστοριάς

Η καλλιέργεια των οσπρίων στην Ελλάδα κατέχει τη δεύτερη θέση μετά τα δημητριακά. Πολλές ποικιλίες μάλιστα έχουν χαρακτηριστεί ΠΟΠ και είναι ιδιαίτερα δημοφιλείς, λόγω και του κομβικού ρόλου του προϊόντος στη Μεσογειακή διατροφή.

Οι καλλιεργητές οσπρίων στη χώρα, ωστόσο, αντιμετωπίζουν προβλήματα που σχετίζονται με την ποιότητα του γενετικού υλικού (ποιότητα σπόρου και παραγωγικότητα φυτών), όπως και τη νοθεία. Εισαγόμενα, δηλαδή, προϊόντα υποδεέστερης ποιότητας «βαφτίζονται» ΠΟΠ και εκμεταλλεύονται την ονομασία προέλευσης. Αυτό συμβαίνει διότι δεν έχει δημιουργηθεί «γενετική ταυτότητα» των τοπικών ποικιλιών, ώστε να προστατευτεί η ονομασία προέλευσής τους.

Τα φασόλια που παράγονται στην ευρύτερη περιοχή της Καστοριάς είναι πασίγνωστα όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά και εκτός συνόρων, για την εξαιρετική τους ποιότητα και γεύση, σε βαθμό μάλιστα που η αναφορά και μόνο στον τόπο παραγωγής αποτελεί από μόνη της εγγύηση



ποιότητας. Το κλίμα και η προσαρμογή στις ιδιαίτερες εδαφοκλιματικές συνθήκες που επικρατούν, σε συνδυασμό με την άριστη γνώση του τρόπου περιποίησης των καλλιεργειών από τους παραγωγούς, συντελούν στη διατήρηση και ενδυνάμωση της φήμης των προϊόντων.

Στόχος του προγράμματος που θα υλοποιηθεί στην Καστοριά είναι να αντιμετωπιστούν οι υφιστάμενες προκλήσεις:

- διαθέτοντας στους παραγωγούς πλήρως γενετικά χαρακτηρισμένους σπόρους που θα βελτιώσουν την ποιότητα των τελικών προϊόντων·
- βοηθώντας τους παραγωγούς να παράξουν ένα πιστοποιημένο προϊόν προέλευσης, προστατευμένο από νοθείες και αθέμιτο ανταγωνισμό από φθηνά εισαγόμενα φασόλια·
- συμβάλλοντας στην ενίσχυση του ελληνικού brand name «φασόλια Καστοριάς»·
- στηρίζοντας και ενδυναμώνοντας την τοπική οικονομία και επιχειρηματικότητα.

## 5.5

### Καλλιέργεια Καρποφόρων Δένδρων

#### Περιφερειακές Ενώτητες Πέλλας και Κοζάνης

Ο νομός Έδεσσας και η περιοχή των Πύργων (Πτολεμαΐδα) αποτελούν παραγωγικές περιοχές ιδιαίτερας γνωστότητας για τα ποιοτικά φρούτα που παράγουν. Τόσο τα πυρηνόκαρπα (συγκεκριμένα τα ροδάκινα και τα κεράσια), όσο και τα γιγαρτόκαρπα (όπως τα μήλα) των περιοχών αυτών είναι πασίγνωστα ανά την Ελλάδα. Παράλληλα, σημειώνουν πολύ καλές επιδόσεις ως εξαγωγίμα είδη με εξαιρετική ποιότητα, γεύση, άρωμα και εμφάνιση.

Λόγω του μεγάλου ενδιαφέροντος των αγορών κατά τα προηγούμενα χρόνια, οι παραγωγοί επένδυσαν στην ποιότητα και τα χαρακτηριστικά των τελικών προϊόντων, μπαίνοντας δυναμικά στη διαδικασία πιστοποιήσεων. Τα τελευταία χρόνια, όμως, και λόγω της οικονομικής κρίσης ο αγροτικός κόσμος έθεσε ως προτεραιότητα την επιβίωση. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την επιβράδυνση της ενημέρωσης σχετικά με καινοτόμες λύσεις στη φυτοπροστασία, στη λίπανση των καλλιεργειών και γενικά στην ενδυνάμωση των ποιοτικών χαρακτηριστικών της παραγωγής. Σε αυτούς τους τομείς πρόκειται να εστιάσει το πρόγραμμα **ΕΥΔΟΚΙΜΗ ΓΗ**.

## 5.6 Καλλιέργεια Ζαχαροκάλαμου και Παραγωγή Πετιμέζι

### Περιφερειακή Ενότητα Ξάνθης

Στο χωριό Γενισέα Ξάνθης δραστηριοποιείται η ομώνυμη Κοινωνική Συνεταιριστική Επιχείρηση (Κοιν.Σ.Επ.). Δημιουργήθηκε από το Σύλλογο Γυναικών της περιοχής και από το 2006 έχει αναβιώσει την παραδοσιακή καλλιέργεια ζαχαροκάλαμου, καθώς και την επεξεργασία του πρωτογενούς προϊόντος για την παραγωγή πετιμέζι.

Το ζαχαροκάλαμο καλλιεργούνταν στην περιοχή στα μέσα του 20ού αιώνα από Πόντιους πρόσφυγες, οι οποίοι θέλησαν να συνεχίσουν παραδοσιακές καλλιέργειες των πατρογονικών τους περιοχών. Σταδιακά, η καλλιέργεια ζαχαροκάλαμου στην περιοχή εγκαταλείφθηκε, αλλά αναβίωσε χάρη στις προσπάθειες του Συλλόγου Γυναικών που βρήκε την κατάλληλη ποικιλία και προμηθεύτηκε πολλαπλασιαστικό υλικό για να παράξει πετιμέζι.

Η καλλιέργεια και επεξεργασία του ζαχαροκάλαμου παρουσιάζει πολλές ιδιαιτερότητες. Χρειάστηκε, λοιπόν, πολλή προσπάθεια και έρευνα για να αποκτηθεί η απαραίτητη γνώση. Τα πρώτα χρόνια όλες οι εργασίες γίνονταν χειρωνακτικά, με αποτέλεσμα τον μη βιώσιμο συνδυασμό του υψηλού κόστους παραγωγής και της χαμηλής παραγωγικότητας. Ωστόσο, με ίδια μέσα και προσωπική δουλειά, οι κυρίες του Συλλόγου Γυναικών Γενισέας κατάφεραν να κατασκευάσουν την πρώτη μηχανή για τον καθαρισμό του στελέχους του ζαχαροκάλαμου – εξέλιξη που τους βοήθησε πάρα πολύ.

Το πετιμέζι, δηλαδή το σιρόπι από ζαχαροκάλαμο, είναι προϊόν υψηλής διατροφικής αξίας, πλούσιο σε πολυφαινόλες, υψηλή αντιοξειδωτική δράση και μηδενική περιεκτικότητα σε βαρέα μέταλλα. Η υψηλή ποιότητα και τα χαρακτηριστικά του προϊόντος έχουν επιβεβαιωθεί από σχετικές μελέτες και αναλύσεις του Ινστιτούτου Τεχνολογίας Γεωργικών Προϊόντων (Ι.Τ.Ε.Γ.Ε.Π.) και του Χαροκόπειου Πανεπιστημίου. Η Κοιν.Σ.Επ. «Γενισέα» παράγει πετιμέζι, το οποίο διαθέτει στην αγορά αυτούσιο ή χρησιμοποιεί ως πρώτη ύλη για την παραγωγή άλλων παρασκευασμάτων.

Από την Αμερικανική Γεωργική Σχολή σχεδιάστηκε μια εκπαιδευτική δράση με σκοπό να στηρίξει την ανάπτυξη της καλλιέργειας, αλλά και της επεξεργασίας ζαχαροκάλαμου. Στο πλαίσιο της δράσης:

- Θα καταγραφούν και θα τυποποιηθούν όλες οι διαδικασίες καλλιέργειας και μεταποίησης·
- Θα παρασχεθεί εκπαίδευση σε θέματα σύγχρονων πρακτικών καλλιέργειας και μεταποίησης·
- Θα διοργανωθούν σεμινάρια σε θέματα ασφάλειας και υγιεινής, ανάπτυξης νέων προϊόντων και εμπορίας.

Στόχος της συγκεκριμένης δράσης, που συνδυάζει θεωρητική και πρακτική κατάρτιση, είναι να γίνει γνωστή και να επεκταθεί η καλλιέργεια ζαχαροκάλαμου στην περιοχή, να αναπτυχθούν νέα προϊόντα με βάση το πετιμέζι και να





προβληθούν οι ευεργετικές του ιδιότητες. Παράλληλα, θα γίνει προσπάθεια να υιοθετηθούν πρακτικές και τεχνολογίες οι οποίες θα μειώσουν το κόστος παραγωγής και θα συντελέσουν στη βιωσιμότητα της Κοιν.Σ.Επ.

## 5.7 Δημιουργία Ταυτότητας Προέλευσης Ελληνικών Ποικιλιών Πιπεριάς

### Περιφερειακές Ενότητες Πέλλας και Φλώρινας

Στην Καρατζόβα της Πέλλας και στη Φλώρινα καλλιεργούνται οι ομώνυμες ποικιλίες πιπεριάς με σημαντική συμβολή στην ανάπτυξη των αντίστοιχων περιοχών. Οι πιπεριές Φλωρίνης μάλιστα έχουν χαρακτηριστεί προϊόντα ΠΟΠ και είναι ιδιαίτερα δημοφιλείς στην Ευρώπη χάρη στα οργανοληπτικά τους χαρακτηριστικά, όπως το έντονο κόκκινο χρώμα και η γλυκιά γεύση.

Λόγω της επιτυχίας αυτής, ωστόσο, πολλές ποικιλίες που καλλιεργούνται ανά τον ελλαδικό χώρο έχουν ονομαστεί «τύπου Φλώρινας» ή «τύπου Καρατζόβας», δίχως να διαθέτουν τα απαραίτητα χαρακτηριστικά. Κι αυτό, διότι δεν έχει δημιουργηθεί η απαραίτητη «γενετική ταυτότητα» των ποικιλιών ώστε να προστατεύσει και την ονομασία προέλευσης.

Εφόσον μάλιστα, οι τοπικοί παραγωγοί χρησιμοποιούν τους σπόρους κάθε σοδειάς για τον επόμενο χρόνο, δημιουργείται επίσης θέμα με τη διατήρηση, πιστοποίηση και διαθεσιμότητα των παραδοσιακών σπόρων.

Για τους λόγους αυτούς, το Εθνικό Κέντρο Έρευνας & Τεχνολογικής Ανάπτυξης (ΕΚΕΤΑ) έχει σχεδιάσει και πρόκειται να εφαρμόσει το Πρόγραμμα Δημιουργία Ταυτότητας Προέλευσης για τις συγκεκριμένες ποικιλίες πιπεριάς. Στόχος της προσπάθειας είναι να δημιουργηθεί μια ασπίδα προστασίας προϊόντων ΠΟΠ, επιλέγοντας ποικιλίες που θα έχουν τη δική τους μοναδική «ταυτότητα» (γενετικά και βιοχημικά). Η ταυτότητα αυτή θα επιτρέψει στους παραγωγούς να παράξουν ένα πιστοποιημένο προϊόν, προστατευμένο από νοθείες. Μέσα από τη διαδικασία αυτή θα:

- διατίθενται πλήρως γενετικά χαρακτηρισμένοι σπόροι που θα βελτιώσουν την ποιότητα των τελικών προϊόντων·
- διευκολύνεται η διάθεση στην αγορά νέων προϊόντων με πρώτη ύλη τις πιπεριές·
- εκπαιδεύονται αγρότες και έμποροι σχετικά με τις τεχνικές της καλλιέργειας, την επεξεργασία των προϊόντων και την προώθησή τους στη διεθνή αγορά·
- στηρίζεται και ενδυναμώνεται η τοπική οικονομία και επιχειρηματικότητα.

## 5.8 Εργαλεία Ανάπτυξης της Αιγοπροβατοτροφίας και της Αγελαδοτροφίας

Περιφερειακές Ενότητες Κοζάνης, Φλώρινας, Σερρών και Θεσσαλονίκης

### 5.8.1 Αιγοπροβατοτροφία

Η αιγοπροβατοτροφία αποτελεί παραδοσιακά έναν από τους σημαντικότερους τομείς της ελληνικής ζωικής παραγωγής, με ιδιαίτερη σπουδαιότητα για τις ορεινές – και κατά κανόνα οικονομικά ασθενέστερες – περιοχές της χώρας. Τα γεωμορφολογικά και κλιματικά γνωρίσματα της Ελλάδας λειτουργούν ευνοϊκά για την εκτροφή αιγοπροβάτων, προσδίδοντας στα προϊόντα τους ιδιαίτερα χαρακτηριστικά.

Στη χώρα εκτρέφονται περίπου 9 εκατομμύρια πρόβατα και 4,5 εκατομμύρια γίδια, με σημαντικό αντίκτυπο της πρωτογενούς αυτής παραγωγής στην εθνική οικονομία. Η οικονομική βιωσιμότητα του κλάδου περιστρέφεται γύρω από την παραγωγή γαλακτοκομικών κυρίως προϊόντων με βασικότερη τη φέτα, ενώ μικρότερη είναι η έμφαση στην παραγωγή κρέατος. Κι όμως, κατά το τελευταίο χρονικό διάστημα η εκτροφή μικρών μηρυκαστικών έχει καταστεί οικονομικά ασύμφορη, επειδή –μεταξύ άλλων– η φύση των περισσότερων εκτροφών (παραδοσιακές, εντατικού και ημιεντατικού τύπου) σπανίως αναδεικνύει το γενετικό δυναμικό των ελληνικών φυλών και τα προϊόντα που παράγονται από αυτά.

Θα πρέπει, λοιπόν, οι κτηνοτρόφοι να αξιοποιήσουν και να ενσωματώσουν στις εκτροφές τους νέες τεχνολογίες και καινοτομίες, βασισμένες σε διαφορετικούς επιστημονικούς κλάδους (Γενετική, Βιοχημεία, Μικροβιολογία, Γεωπονία, Κτηνιατρική κ.ά.). Αυτή η δυνατότητα παρέχεται στο πλαίσιο του προγράμματος ΕΥΔΟΚΙΜΗ ΓΗ, με την ερευνητική υποστήριξη του INEB.

Ειδικότερα, η έρευνα αφορά στο γενετικό χαρακτηρισμό και στην ταυτοποίηση των ζώων, αρχικά σε επίπεδο φυλής και εν συνεχεία σε σύνδεση με παραγωγικά χαρακτηριστικά ενδιαφέροντος (ποσότητα και ποιότητα γάλακτος, απόδοση σε σφάγιο, βαθμός πολυδυμίας, ανθεκτικότητα σε ασθένειες κ.λπ.). Εφόσον ολοκληρωθεί η διαδικασία δημιουργίας «γενετικής ταυτότητας» για τα ζώα, θα μπορούν πλέον να εκτρέφονται με στοχευμένη επιλογή γενотύπων, ώστε να διαθέτουν τα επιθυμητά παραγωγικά χαρακτηριστικά, με αποτέλεσμα την ταχύτερη γενετική βελτίωση του ποίμνιου, τη μείωση του κόστους παραγωγής και τη διασφάλιση σταθερής παραγωγής της εκμετάλλευσης.

Μέσω του γενετικού χαρακτηρισμού των ζώων είναι, επίσης, εφικτή η πλήρης ιχνηλασιμότητα και πιστοποίηση και των παραγόμενων προϊόντων τους (κρέας, γάλα, τυρί, γιαούρτι κ.ά.). Αυτή η «ταυτότητα» προέλευσης βασίζεται στο γενετικό και βιοχημικό τους προφίλ, αναδεικνύοντάς τα στην ελληνική αγορά και στο εξωτερικό και προσδίδοντάς τους, παράλληλα, ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.





Επίσης, το εκπαιδευτικό σκέλος του προγράμματος θα βοηθήσει τους παραγωγούς να επεκτείνουν τη δευτερογενή τους δραστηριότητα. Το κατσικίσιο γάλα, για παράδειγμα, χαρακτηρίζεται από υψηλή θρεπτική αξία και ιδιαίτερη γεύση. Παρότι η Ελλάδα είναι η τρίτη χώρα στην ΕΕ σε παραγωγή κατσικίσιου γάλακτος, η χρήση του περιορίζεται κατά βάση στην παραγωγή φέτας. Εκλείπει, δηλαδή, σε μεγάλο βαθμό η ικανή παραγωγή κατσικίσιων τυριών με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και υψηλή προστιθέμενη αξία. Σε ό,τι αφορά την παραγωγή αρνίσιου κρέατος δε, η Ελλάδα αν και 3η στην Ευρώπη σε ζωικό πληθυσμό έχει αρνητικό εμπορικό ισοζύγιο – στοιχείο που καταδεικνύει την ανάγκη βελτιώσεων στο συγκεκριμένο κλάδο.

Περιοχές με έντονη δράση στον κλάδο της αιγοπροβατοτροφίας αποτελούν η Κοζάνη, η Φλώρινα και οι Σέρρες. Στην Κοζάνη σημειώνεται το 43,7% της παραγωγής αιγοπρόβειου γάλακτος στην Περιφέρεια της Δυτικής Μακεδονίας (6η μεγαλύτερη παραγωγή στην Ελλάδα), ενώ η Περιφερειακή Ενότητα Σερρών αποτελεί την περιοχή με τη μεγαλύτερη παραγωγή αρνίσιου κρέατος στην Κεντρική Μακεδονία. Φιλοξενεί δε μεγάλο πληθυσμό προβάτων που ανήκουν στην ελληνική φυλή των Σερρών.

### 5.8.2 Αγελαδοτροφία

Η αγελαδοτροφία, παρά τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει λόγω της μεγάλης αύξησης του κόστους παραγωγής τα τελευταία χρόνια, εξακολουθεί να αποτελεί έναν από τους βασικούς κλάδους της ελληνικής κτηνοτροφικής οικονομίας. Ο αυξανόμενος ανταγωνισμός, όμως, απαιτεί τη δημιουργία σύγχρονων και καλύτερα οργανωμένων γαλακτοπαραγωγικών εκμεταλλεύσεων με αγελάδες υψηλής παραγωγικότητας. Εξειδικευμένη διατροφή, γενετική επιλογή και σύγχρονες τεχνικές αναπαραγωγής, μαζί με την εφαρμογή και τη χρήση νέων τεχνολογιών, θα δημιουργήσουν ένα θεμέλιο βελτίωσης. Τα προϊόντα με υψηλή αναγνωριστική αξία δε, όπως το ελληνικό γιαούρτι, μπορούν να στηρίξουν τη βιωσιμότητα των κτηνοτρόφων που προτίθενται να επενδύσουν στη μεταποίηση.

Η Κεντρική Μακεδονία είναι η Περιφέρεια με το μεγαλύτερο αριθμό γαλακτοπαραγωγών βοοειδών σε ποσοστό 25,7%, με το 43,5% εξ αυτών να βρίσκεται στο νομό Θεσσαλονίκης. Κατά συνέπεια, η στήριξη αυτού του τύπου κτηνοτροφίας θα συμβάλλει σημαντικά στην οικονομική βιωσιμότητα των κτηνοτρόφων της συγκεκριμένης περιοχής.

Η ανάπτυξη ενός «ολιστικού» σχεδίου δράσης στις επιλεγμένες περιοχές περιλαμβάνει εκπαίδευση και συμβουλευτική σε ό,τι αφορά τις βασικές παραμέτρους της εκτροφής βοοειδών. Σε αυτές συμπεριλαμβάνεται η διατροφή, η αναπαραγωγή, η υγεία και ευζωία, καθώς και η εισαγωγή στην κτηνοτροφία ακρίβειας. Επίσης, μεταφέρεται τεχνογνωσία σε θέματα πρωταρχικής σημασίας που αφορούν στην ασφάλεια, την ιχνηλασιμότητα και την εφαρμογή συστημάτων διασφάλισης ποιότητας. Η εστιασμένη εκπαίδευση στο σημαντικό αυτό κλάδο της πρωτογενούς παραγωγής ολοκληρώνεται με την εκμάθηση τεχνικών μάρκετινγκ και branding.

## 06 ΠΟΙΟ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

---

Το πρόγραμμα **ΕΥΔΟΚΙΜΗ ΓΗ** θα υλοποιηθεί σε βάθος 24 μηνών από την έναρξή του, ώστε να

- καλύψει τις ανάγκες τουλάχιστον μίας καλλιεργητικής/γεωργικής/κτηνοτροφικής περιόδου·
- αξιολογηθεί επαρκώς η εφαρμογή των θεωρητικών και πρακτικών γνώσεων που θα αποκομίσουν οι ωφελούμενοι παραγωγοί.

## 07 ΣΥΝΤΟΜΟ ΠΡΟΦΙΛ ΦΟΡΕΩΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ



### Trans Adriatic Pipeline

Ο Αγωγός TAP (Διαδριατικός Αγωγός Φυσικού Αερίου) θα μεταφέρει φυσικό αέριο από την περιοχή της Κασπίας στην Ευρώπη διαμέσου Ελλάδας, Αλβανίας και Ιταλίας. Αποτελεί το ευρωπαϊκό τμήμα του Νοτίου Διαδρόμου, μίας μεγάλης αλυσίδας φυσικού αερίου συνολικού μήκους 3.500 χλμ.

Όταν ολοκληρωθεί η κατασκευή του TAP, θα συνδεθεί στα ελληνοτουρκικά σύνορα με τον αγωγό φυσικού αερίου της Ανατολίας (TANAP) και διασχίζοντας τη Βόρεια Ελλάδα, την Αλβανία και την Αδριατική Θάλασσα, θα καταλήξει στις ακτές της Νότιας Ιταλίας. Εκεί πρόκειται να συνδεθεί με το ιταλικό δίκτυο μεταφοράς φυσικού αερίου.

Με κατεύθυνση από ανατολικά προς δυτικά ο TAP διανύει περίπου 550 χλμ. σε ελληνικό έδαφος, τα οποία και αποτελούν το μεγαλύτερο τμήμα του αγωγού – συνολικού μήκους 878 χλμ. Ξεκινώντας από τους Κήπους του Έβρου κοντά στα ελληνοτουρκικά σύνορα, το ελληνικό τμήμα του TAP καταλήγει στα σύνορα με την Αλβανία, νοτιοδυτικά της Ιεροπηγής στην Καστοριά.

Δείτε περισσότερα στο [www.tap-ag.gr](http://www.tap-ag.gr)

### ΙΔΡΥΜΑ ΜΠΟΔΟΣΑΚΗ



Το Ίδρυμα Μποδοσάκη είναι συνεργάτης του Αγωγού TAP στο πρόγραμμα κοινωνικών και περιβαλλοντικών επενδύσεων. Ιδρύθηκε το 1972 από τον Πρόδρομο - Μποδοσάκη Αθανασιάδη, ο οποίος αποφάσισε να διαθέσει την περιουσία του για την προώθηση της εκπαίδευσης, της υγείας και της προστασίας του περιβάλλοντος. Το Ίδρυμα Μποδοσάκη έχει βαθιά γνώση του κοινωφελούς μη κερδοσκοπικού τομέα στην Ελλάδα και από τη στιγμή της ίδρυσής του ως σήμερα έχει διαχειριστεί περισσότερα από €400 εκατ. για τους σκοπούς του, δίνοντας, παράλληλα, έμφαση στην ενδυνάμωση της κοινωνίας των πολιτών στην Ελλάδα. Το Ίδρυμα Μποδοσάκη φέρνει την εκτεταμένη αυτή εμπειρία και πολυετή γνώση στον σχεδιασμό, την αξιολόγηση, την υλοποίηση και την παρακολούθηση κοινωνικών, εκπαιδευτικών και περιβαλλοντικών δράσεων στην συνεργασία με τον TAP, ως προς τη διαχείριση προγραμμάτων με ισχυρό αντίκτυπο για τις τοπικές κοινωνίες.

Δείτε περισσότερα στο [www.bodossaki.gr](http://www.bodossaki.gr)



### ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

Η Αμερικανική Γεωργική Σχολή Θεσσαλονίκης είναι το κορυφαίο εκπαιδευτικό ίδρυμα στη νοτιοανατολική Ευρώπη στους τομείς της γεωργίας, των συστημάτων τροφίμων, των περιβαλλοντικών σπουδών και άλλων επιστημών ζωής συνδεδεμένων με την αειφορία του μέλλοντος. Ιδρύθηκε το 1904 ως ανεξάρτητος, μη κερδοσκοπικός οργανισμός από Αμερικανούς εκπαιδευτικούς και εφαρμόζει μέχρι σήμερα τη μέθοδο «μαθαίνω κάνοντας» σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης. Τα κύρια εκπαιδευτικά της τμήματα είναι η Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, το Γενικό Λύκειο, το Επαγγελματικό Λύκειο, το Perrotis College of Agriculture, Environment and Life Sciences και η Εκπαίδευση Ενηλίκων. Η εκπαίδευση, η κατάρτιση και οι συμβουλευτικές υπηρεσίες που προσφέρονται σε ενήλικες μαθητές στοχεύουν στην ανάπτυξη καινοτόμων επαγγελματιών και επιχειρηματιών στον αγροδιατροφικό τομέα.

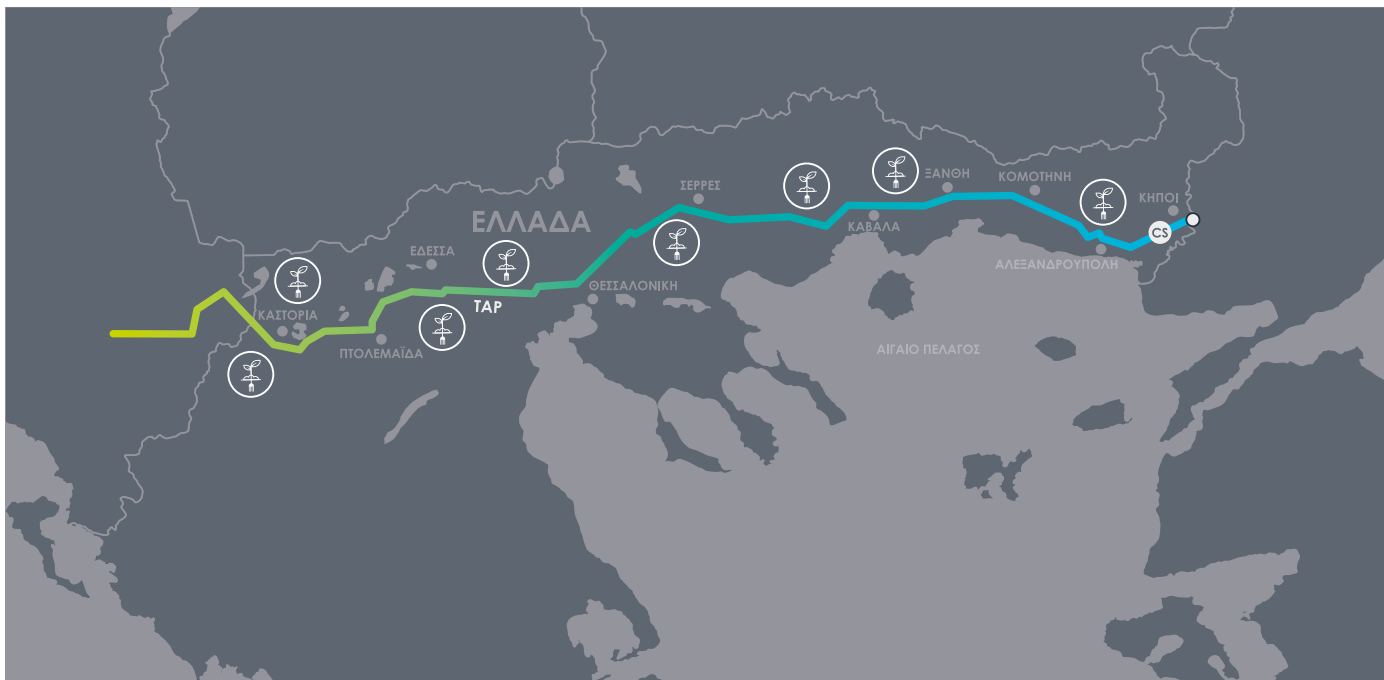
Δείτε περισσότερα στο [www.afs.edu.gr](http://www.afs.edu.gr)



INSTITUTE OF APPLIED BIOSCIENCES  
INSTITUTO ENAPLICACIONES BIOTECNICAS  
CERTH

Το Εθνικό Κέντρο Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης (ΕΚΕΤΑ) είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου (ΝΠΙΔ) μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που εποπτεύεται από τη Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας (ΓΓΕΤ) του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων. Το ΕΚΕΤΑ έχει να επιδείξει σημαντικά επιστημονικά και τεχνολογικά επιτεύγματα σε ερευνητικές περιοχές με μεγάλο ενδιαφέρον για τον άνθρωπο και την κοινωνία όπως: ενέργεια, περιβάλλον, νέα λειτουργικά υλικά, βιομηχανικές διεργασίες, πληροφορική, τηλεματική, τηλεπικοινωνίες, μεταφορές, αγροβιοτεχνολογία, επιστήμες υγείας, μηχανοτρονική, αγροτεχνολογία καθώς επίσης και σε διάφορες διαθεματικές επιστημονικές και τεχνολογικές περιοχές που προκύπτουν από τα παραπάνω. Το Ινστιτούτο Εφαρμοσμένων Βιοεπιστημών (INEB) του ΕΚΕΤΑ πρωτοστατεί στην εφαρμοσμένη βιοτεχνολογική έρευνα σε ελληνικό και διεθνές επίπεδο.

Δείτε περισσότερα στο [www.inab.certh.gr](http://www.inab.certh.gr)



**ΕΥΔΟΚΙΜΗ ΓΗ**

Ενίσχυση Αγροδιατροφικής Εκπαίδευσης

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να απευθυνθούν για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το πρόγραμμα στο:

Γραφείο Διαχείρισης Στρατηγικών Projects  
Αμερικανική Γεωργική Σχολή Θεσσαλονίκης  
2310 492822  
spmo@afs.edu.gr  
[www.afs.edu.gr/spmo](http://www.afs.edu.gr/spmo)